

Ilmastovalintoja elämänlaadusta tinkimättä

Ilmastoystävällinen elämä tarkoittaa väistämättä valintojen tekemistä. Fiksuilla poliittisilla päätöksillä vihreät teot muuttuvat kuitenkin automaattisiksi.

Yhä useammat suomalaiset tekevät ilmastotekoja. Sitran teettämän Resurssiviisas kansalainen -tutkimuksen mukaan kestävä arjen valinnat kuten raidematkailu tai tavaroiden lainaaminen niiden ostamisen sijaan ovat viimeisen kahden vuoden aikana yleistyneet. Erityisen paljon vihreitä kulutus päätöksiä tekevät alle 30-vuotiaat.

Helsingin kaupunginvaltuutettu, vihreiden valtuustoryhmän varapuheenjohtaja **Hannu Oskala** kuvailee blogissaan itseään cityvihreäksi betoninhalailijaksi. Hän kertoo tärkeimmän päivittäisen ilmastotekonsa liittyvän liikkumiseen.

– Olen 15 vuoden ajan tietoisesti valinnut kotini hyvien julkisen liikenteen yhteyksien varrelta. Liikun lähes aina joko polkupyörällä tai julkisilla. Kaupassa taas olen jättänyt jo parin vuoden ajan arkijuuston ostamatta, Oskala sanoo.

ILMASTOTEKOJA ILMAN LUOPUMISTA

Vaikka yksilöiden tekemät valinnat ovat tärkeitä, Hannu Oskala pitää kuluttajien valtaa rajallisena. On päättäjien tehtävä luoda maailma, jossa voi elää ilmastoystävällistä elämää tuntematta, että joutuu samalla luopumaan jostain.

– Esimerkiksi lämmitysratkaisuja muuttamalla helsinkiläisten kasvihuonepäästöt ovat vuodesta 1990 tippuneet 40 prosentilla. Kun ilmastoteot ovat koko kaupungin kattavia ratkaisuja, niiden ei tarvitse sattua keneenkään.

Kuntapäätäjänä Oskala kertoo tekevänsä juuri näkymätöntä ilmastotyötä, esimerkiksi rakentamalla lisää pyöräteitä ja pitämällä huolta niiden talvikunnosta. Hän kehuu Helsingissä olevan yksi maailman parhaita joukkoliikenteitä. Hintaa pitäisi kuitenkin pystyä vielä laskemaan niin että kysyntä kasvaisi, ja investointien kunnianhimoa nostaa entisestään.

– Koen, että oma roolini on olla mukana tekemässä järjestelmää sellaiseksi, että yksilön valinnat tapahtuvat vapaaehtoisesti ja luonnollisesti.

ASKEL KERRALLAAN

Ilmastonmuutoksen torjunta edellyttää kulttuurista muutosta, jota helpottavat pienet askeleet. Bensa-autosta on pienempi kynnyks siirtyä sähköautoon kuin kokonaan autottomuuteen. Naudanlihapihviä himoitsevalle on jo tarjolla kasvispihvejä, joissa punajuurimehu tirisee veren tapaan.

Vaikka yhä useampi kantaa huolta ilmastosta, Oskalan mukaan on normaalia, että ihmiset käyttäytyvät ristiriitaisesti. Joku saattaa kierrättää jätteensä tunnollisesti mutta lentää joululomalla Thaimaahan.

– Tietenkin olisi parempi rationaalisesti puuttua ensin isoimpiin päästöihin. Toisaalta ilmakehällä ei ole moraalialia. Sille on aivan sama mikä on se toimenpide, jolla päästöt vähenevät. Siinä mielessä esimerkiksi kompensatipalvelut voivat olla ihan toimivia, Oskala sanoo.

SATAMAJÄTKÄ JA VEGAANI

Jape Lovén on Vuosaaren satamassa työskentelevä ahtaaja, ay-aktiivi ja ”100-prosenttiseksi duunariksi” itseään kuvaileva Helsingin kaupungin varavaltuutettu, joka alkoi 40-vuotiaana noudattaa vegaanista ruokavaliota.

Vaikka vegaaniruoka on yksi tehokkaimmista keinoista vähentää omia ilmastopäästöjä, Lovén kertoo päätöksen liittyneen terveydellisiin syihin. Työporukassa valinta ei ollut se tyypillisin.

– Jonkin aikaa työkaverit jaksoivat soittaa suuta. Vaadin ruokalaan kauramaitoa, ja nyt sitä juo useampi henkilö. Monet asiat ovat muuttuneet, eivät satamajätkät syö enää puukolla lenkkimakkaraa ja juo kirnupiimää, Lovén sanoo.

Sittemmin takaisin sekaravintoon siirtynyt Lovén on tehnyt arjessaan myös muita ympäristöystävällisiä päätöksiä, joiden motiivi ei ole perustunut pelkästään ilmastohuoleen.

– Ajan hybridiautolla, sillä sen käyttökustannukset ovat pienemmät ja pysäköinti halvempaa. Puolet perheestä asuu kesämökillä koko kesän, siellä elämme ekologisesti ilman sähköä tai

juoksevaa vettä.

Lovén kertoo nähneensä, miten monet ovat kyllästyneet koko ilmastotouhotukseen. Hän toivoo, että keskustelussa keskityttäisiin enemmän kokonaisuuden hallintaan ja suurimmilta saastuttajilta leikkaamiseen. Toisaalta yksittäinen kuluttaja voi helposti muuttaa arkeaan pienillä teoilla.

– Jokainen pystyy syömään kasvipohjaista ruokaa edes pari kertaa viikossa. Autoa ei ole pakko vaihtaa, jo pienillä muutoksilla ajotavassa voi olla suuri vaikutus.

EI UHRAUKSIA VAAN VALINTOJA

Greenpeace Internationalin ilmastopoliittinen asiantuntija **Kaisa Kosonen** ei koe tekevänsä erillisiä ilmastovalintoja, vaan elävänsä todeksi haluamaansa tulevaisuutta.

– Siinä ei ole kyse mistään uhrauksesta. Haluan olla osa ratkaisua ja sinut itseni kanssa. Minulle on itsestäänselvää esimerkiksi asuntoa hankkiessa ottaa nämä asiat huomioon ja järjestää elämäni sillä tavalla, että valinnat eivät ole hankalia, Kosonen sanoo.

Omien elämäntapojen muuttaminen voi herättää luopumisen tuskaa, sillä rutiinit tuovat turvallisuudentunnetta. Jos kärsii ilmastoahdistuksesta, Kososen mukaan on kuitenkin hyvä tehdä jotain, joka vähentää sitä.

– Jos jotain asiaa ei voi syystä tai toisesta muuttaa, valinta kannattaa perustella hyvin itselleen ja lakata sitten märehtimästä sitä. Se ei ainakaan auta, että kokee syyllisyyttä ja alkaa ärsyyntyä ihmisistä, jotka tekevät toisin.

Kosonen kannustaa kiittämään poliitikkoja ja yrityksiä ympäristöystävällisistä päätöksistä. Lisäksi vaikuttaa voi erilaisten yhteisöjen, esimerkiksi harrastusryhmän, taloyhtiön tai vanhempainyhdistyksen kautta.

– On antoisampaa ja vaikuttavampaakin mieltä ja ratkoa asioita porukalla, kuin keskittyä viilaamaan omaa kulutustaan täydelliseksi.

GLOBAALI ONGELMA

Samaan aikaan kun länsimainen kuluttaja pohtii lehmänmaidon vaihtamista kauramaitoon, miljoonilta ihmisiltä puuttuvat yhä hyvinvoinnin perusedellytykset. Esimerkiksi Intian viimeisiä pikkukyliä on yritetty sähköistää viime vuosina, mutta pitkät sähkökatkokset ovat yhä yleisiä. Tästä huolimatta ilmastohuoli ei kosketa vain rikkaita maita.

-Kehittyvissä maissa kannetaan jo nyt huolta ilmastosta. Ilmastonmuutos tulee siellä iholle suoremmin kuin meillä, esimerkiksi äärimmäisinä sääilmiöinä tai vesipulana, Kosonen sanoo.

Kososen mukaan myös kehittyvissä maissa on paljon ihmisiä, jotka saavutettuaan tietyn

koulutus- ja varallisuustason haluavat vaikuttaa yhteiskunnan tulevaisuuteen.

– On toki selvää, että meillä on paljon isompi vastuu löytää ja ottaa käyttöön ilmastoystävällisiä elämäntapoja ja teknologioita kuin niillä, joilla on alhaisemmat mahdollisuudet vaikuttaa elämänsä kulkuun ja taloudellisiin päätöksiin.

Jenni Mronen
Kuva: Istockphoto

Lee lisää:

[Sitran Resurssiviisas kansalainen -kyselytutkimuksen tulokset, vertailu 2019 ja 2017](#)

[Sitran elämäntapatestissä voi laskea oman hiilijalanjälkensä](#)

[Sitran 100 tekoa -kyselyn tulokset](#)

[The Washington Postin juttu Intian hallituksen sähköistämishankkeesta](#)

[Ja BBC:n juttu](#)

Helsingin Sanomien vertailu eri matkustusmuotojen aiheuttamista päästöistä